

راه ابريشم و ارزش اقتصادي آن برای افغانستان

نويسنده: فضل ولي شيراني
مترجم: هدايت الله واحدی

افغانستان با داشتن موقعیت جغرافیایی ویژه در درازنای تاریخ نقطه اتصال مدنیت های مختلف جهان باقی مانده است. صدها سال قبل از امروز افغانستان باستان مسیر مهم فعالیت های تجاری، زراعتی، اجتماعی، مهاجرت میان شرق و غرب بود که این مسیر بنام راه ابریشم یاد میشود و افغانستان مرکز تقاطع این راه بود. از همین جهت تقریباً چهار هزار سال قبل این کشور در اذهان و دل های قدرت های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و مذهبی در آسیا جای داشت. راه ابریشم از ساحات شمالی و مرکزی افغانستان یعنی مناطق مربوط به گندهارا تا اراکوزیا عبور می کرد و چین را با کشور های اروپایی، آسیایی و افریقایی وصل می نمود. از این راه ادویه هندی و پارچه های ابریشمی چین به کشورهای غربی صادر میشد. از بابت این راه مهم زمینی در آن زمان افغانستان در روابط اقتصادی جهان نقش مهم داشت، اما با پیشرفت جهان و ایجاد خطوط ترانزیت و تجارت هوایی و بحری این راه باستانی تجاری و ترانزیتی از نظر افتاد. بعد از گذشت سال ها در سال ۲۰۱۳ زمانیکه "شی جینپینگ" رییس جمهور چین شد، نامبرده به سلسله سایر پروژه های اقتصادی بزرگ طرح احیایی راه ابریشم را ارایه نمود. این طرح در دو بخش پیشکش شد، که یکی راه آبی و دیگر آن خشکه بود. به اساس این طرح، راه زمینی یا خشکه آن از چین آغاز میشد و از آسیایی میانه و ایران

بقیه در صفحه (۲)

سرمقاله

تجارتی گسترش یافته و موازی به آن صادرات نظر به سال های گذشته دو برابر افزایش را نشان میدهد. این همه واقعیت های است که برای شکوفایی و پیشرفت اقتصادی نیاز است و امارت اسلامی برای تحقق آن کمر بسته است. امارت اسلامی با گزینش سیاست اقتصاد محور در راستای رشد و توسعه اقتصادی با به وجود آوردن میکانیسم ها تا این دم توانسته است که اقتصاد کشور را تا حدی به پا ایستاد نماید. در این بخش ارگان مهمی که به سطح امارت اسلامی ایجاد گردیده معاونیت اقتصادی ریاست الوزراء می باشد. محترم ملا عبدالغنی برادر آخند معاون اقتصادی ریاست الوزراء در سخنان شان همیشه بر یک موضوع بیشتر تاکید داشته اند که به بازسازی اقتصاد افغانستان متعهد است و به هر قیمتی که باشد اقتصاد کشور را به پا ایستاد می کند. هفته نامه "آبادی" که در راستای مسایل اقتصادی و اجتماعی یک نشریه خبری است، به شکل آنلاین به نشر میرسد و یکی از اهداف آن نشر و انعکاس واقعیت های عینی و فعالیت های معاونیت اقتصادی ریاست الوزراء می باشد. در این نشریه علاوه از انعکاس فعالیت های این ارگان مقالات و نوشته ها پیرامون مسایل اقتصادی همچنان خبرهای اقتصادی داخلی و خارجی نیز به نشر میرسد. با نشر این هفته نامه تمامی آن فعالیت ها به شهروندان ما خواهد رسید که می تواند به شکل از اشکال به زنده گی مردم ارتباط داشته باشد و به این ترتیب مردم از کارکرد های حکومت خود آگاهی حاصل نموده و پیرامون آن قضاوت می کنند.

در جهان امروزی رشد و توسعه اقتصادی در صدر برنامه های کاری حکومت ها قرار دارد و تلاش دارند تا سهولت ها را در همه ابعاد زنده گی برای شهروندان شان مساعد نمایند. برآورده شدن این آرمان سترگ بدون رشد و توسعه اقتصادی امکان پذیر نیست. پیشرفت اقتصادی هنگامی ممکن است که حکومت ها متعهد به ترقی باشند. جهت رشد و توسعه اقتصادی، فراهم نمودن بستر و شرایط آن ضروری است، یکی از این شرایط اهم امنیت است، با تأمین امنیت افزون بر عرصه های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی بخش اقتصادی به سوی پیشرفت در حرکت می شود. با رویکار آمدن امارت اسلامی الحمدلله در سراسر کشور امنیت تأمین گردیده و در وجه و جب خاک این محدوده جغرافیایی مردم در فضای امن و مطمئن زنده گی می کنند. حکومت مقتدر مرکزی شکل گرفته، به فساد اداری نقطه پایانی گذاشته شده، سرکشی، خود سری و جزایر قدرت بساطش برچیده شده و زمینه پیشرفت در تمامی ابعاد مساعد گردیده است. به همین منظور در کنار سرمایه گذاری داخلی شماری از سرمایه گذاران خارجی به سرمایه گذاری در کشور دل خوش نموده اند. در پهلوی بازسازی شاهراه ها کار شبکه خط آهن جریان دارد. مطابق قانون استخراج منابع فراوان طبیعی کشور ادامه دارد. دامنه مسایل

نموده است؛ هنگامي که جهان گام رو به پیشرفت نهاد و خطوط هوایی و راه های بحری به وجود آمد، دیگر راه باستانی مذکور اهمیت خود را از دست داد و تنها در صفحات تاریخ باقی ماند.

راه جدید ابریشم

در سال ۲۰۱۳ "شی جینپینگ" در حالی رییس جمهور این کشور شد که وضعیت اقتصادی چین رو به رکود بود. به خاطر برآمدن کشور مذکور از این حالت شی جینپینگ با خود طرح پروژه های بزرگ اقتصادی داشت و جهت تطبیق آن گام های مهمی را برداشت. یکی از این پروژه ها احیای مجدد یا ایجاد دوباره راه ابریشم بود. بنیاد این طرح راه ابریشم دو مسیر دارد که یکی راه بحری و دیگری خشکه می باشد. به اساس طرح جدید راه ابریشم مسیر خشکه آن از چین آغاز، از آسیای میانه و ایران عبور و به شرق میانه و اروپا میرسد. این پروژه که یک برنامه کامل و همه جانبه است، هدف آن دوباره زنده کردن این راه باستانی و سهیم ساختن یا داخل شدن تمامی آن کشور های است که در امتداد این مسیر قرار دارند. چین تلاش دارد تا از این طریق خود را به بازار های کشورهای اروپایی و آسیایی برساند. این راه می تواند از طریق خاک افغانستان کشور های آسیای میانه را به کشورهای جنوب آسیا و آسیای شرقی و غربی را با اروپا وصل نماید.

پروژه "یک کمربند و یک راه" که شامل زیربنا های زمینی، هوایی، بحری، خط آهن و انتقال انرژی می باشد، که می تواند ۶۴ کشور و چهار و نیم میلیارد نفوس را با هم مرتبط یا وصل کند. این پروژه نه تنها نفع اقتصادی دارد بلکه مناسبات فرهنگی و اجتماعی را نیز توسعه می بخشد. هدف بازسازی راه باستانی ابریشم اتصال آسیای جنوب شرقی، مرکزی و کشورهای اروپایی به خاطر انکشاف روابط تجاری و پیشرفت در امور زیربناها برای سرمایه داخلی و ارتقای ظرفیت کشور چین

میل یا ۶۵۰۰ کیلو متر طول دارد. در امتداد این راه ۹۷۰ کاروان سرای وجود داشت که مسافری در آن آرام می کردند. این راه از هر کشوری که می گذشت، آن کشور مکلف بود که برای مسافرین سهولت ها را فراهم می کرد و کاروان سرای ها را آماده می ساخت. این کاروان سرای ها در بعضی از کشور ها به اندازه قشنگ و جالب و به یک سبک خاص اعمار گردیده بود که عیناً مانند آرام سرای یک پادشاه بود. در این آرام سرای ها تمامی سهولت ها برای مسافری در نظر گرفته شده بود. در امتداد این راه کشورهای هند، چین، افغانستان، پاکستان، ایران، تاجیکستان، ازبکستان، ترکمنستان، قزاقستان، قرغیزستان، ترکیه، عراق، سوریه و کشورهای دیگر قرار داشتند. ۲۰۶ سال قبل از میلاد چین تولیدات ابریشم خود را از طریق همین راه به جهانیان می فرستاد، که به سبب آن راه مذکور به نام ابریشم مسمی گردید. در کنار تجارت ابریشم و سایر محصولات طرز دیدها، رسوم و رواج ها، و مذاهب مختلف از منطقه به منطقه دیگر انتقال میشد که دین مقدس اسلام و بوداییزم نمونه بارز آن است. در دوران افغانستان قدیم به ویژه امپراتوری کوشانی ها کابل، کندهار و بلخ از جمله آن عده از مراکز بزرگ بودند، که از آن کاروان های راه ابریشم می گذشت. از افغانستان نه تنها محصولات زراعتی بلکه صنایع دستی، سنگ های قیمتی، بته های طبی و سایر اقلام تجاری از طریق این مسیر به کشورهای دیگر جهان انتقال داده میشد. به همین شکل ادویه جات هند و ابریشم چین که در آن زمان ارزش طلا را داشت از جمله اقلام تجاری بود که از مسیر افغانستان و راه ابریشم به کشورهای آسیایی، اروپایی و آفریقایی ارسال میشد. در مجموع راه ابریشم، نقش مهم در حصه مسایل اجتماعی، فکری و اقتصادی کشورهای در امتداد این مسیر ایفا

می گذشت و به شرق میانه و اروپا می انجامید. افغانستان با امضای این توافقنامه در این طرح مهم "یک کمربند و یک راه" شریک است. در نوشته حاضر به پیشینه راه باستانی ابریشم، سهم افغانستان در حصه راه جدید ابریشم، مؤثریت و ارزش اقتصادی این راه اشاره گردیده است.

پیشینه راه ابریشم و موقعیت آن

راه ها و سرک ها وسیله ای ارتباط جامعه بشری است که نه تنها در بخش تجارت مؤثر واقع می شود بلکه از قرن ها به این سو و سیله ای شناخت و معرفی تمدن ها، فرهنگ ها و تهذیب های مختلف و انتقال آن بوده است. در زمان های گذشته تا اندازه زیادی تحکیم روابط میان کشور ها و ادامه آن تحت تاثیر گشایش راه های تجاری و توسعه این بخش بود. عرصه مذکور در آن وقت از جهتی حایز اهمیت بود که راه بحری یا آبی وجود نداشت و یا هم کسی از آن استفاده نمی کرد. یا اینکه راه مذکور به مقایسه مسیر زمینی آن قدر مصئون نبود، بنا راه های زمینی از اهمیتی زیادی برخوردار بود. همین علت بود که شماری از راه ها شهرت جهانی داشت و یا هم کشورهای که در این مسیر قرار داشتند به قله های بلند شهرت می رسیدند، که راه ابریشم یکی از نمونه های بارز آن می باشد. راه ابریشم در حدود ۱۱۴ سال قبل از میلاد برای تجارت مطمئن و امن ایجاد شد، این راه آسیای شرقی، غربی و جنوبی و آفریقای شمالی را با اروپای شرقی وصل می کند. راه مذکور ۱۷۰۰ سال یک راه مهمی تجاری کشورهای مختلف بود و تا ۱۴۵۰ سال از آن استفاده کامل میشد. راه مذکور از هند و چین آغاز میشد و از افغانستان عبور تا روم میرسید و قاره های بزرگ آسیا، اروپا و آفریقا را با هم وصل نموده است. راه ابریشم ۴۰۰۰

زمان به شمول هند و چین، کشور های که در امتداد این راه قرار داشتند به نوبه خود جهت تأمین امنیت این راه سهم قابل توجهی می گرفتند و برای کاروان های که از این مسیر می گذشتند، سهولت ها را فراهم می ساختند؛ اما طرح "یک کمربند و یک راه" که اکنون به تطبیق گرفته می شود برخی از مشکلات و چالش ها فرا راه آن قرار دارد که کشور های در طول این مسیر باید پیرامون حل آن سعی نمایند. افزون بر آن که طرح راه جدید ابریشم در اکتوبر سال ۲۰۱۳ پیشکش گردیده از آن زمان تا اکنون به خاطر احداث و ایجاد این راه، زیر بنا ها در شماری از کشور ها رو به بازسازی است، ولی در افغانستان جهت احیای این زیربنا ها نظر به بعضی از مشکلات کار عملی آغاز نگردیده است، این مشکلات قرار ذیل است:

- ۱- موجودیت فساد گسترده قبل از حاکمیت امارت اسلامی؛
- ۲- مداخلات خارجی، نا امنی و عدم موجودیت میکانیزم کارا و درست اقتصادی؛
- ۳- نبود زیربنا ها؛
- ۴- رقابت میان کشور های منطقه به ویژه قدرت های بزرگ؛
- ۵- و بیروکراسی.

مادامیکه در سال ۱۴۰۰ خورشیدی امارت اسلامی به اقتدار رسید، اولین کاری را که انجام داد، یک حکومت قوی مرکزی را شکل داد. اکنون بسیاری از این مشکلات حل و بر شماری دیگر آن کار جریان دارد. امارت اسلامی امنیت سراسری را تأمین و گلیم جنگ های چهل ساله را برچید. برای امارت اسلامی لازم است که با گزینش سیاست اقتصاد محور سعی نماید تا برای بخش اقتصادی میکانیزم را ایجاد و به اتکای آن اقتصاد ضعیف و افتاده افغانستان را به پایستاد نماید. در خصوص زیربنا ها امارت اسلامی مکلف است تا زیربنا های را بازسازی نماید که بتواند، پیرامون تطبیق پروژه "یک کمربند و یک راه" مؤثر واقع گردد. اینکه میان قدرت های بزرگ جهان رقابت جریان دارد.

امارت اسلامی باید سیاست خود را قسمی تنظیم نماید که با تمامی آن ها روابط متوازن داشته باشد، نه به امور داخلی کسی مداخله نماید و نه به کسی اجازه دهد که در امور داخلی کشور جرأت مداخله را نماید. برای امارت اسلامی ضرور است تا گام های اساسی را برای از میان برداشتن بیروکراسی بر دارد، برای پروسه تجارت سهولت های لازم را فراهم نماید و سعی نماید تا حکومتداری الکترونیکی را ترویج و با ایجاد چنین

را بدست میآورد. اما با به وجود آمدن خطوط آهن و هوایی این راه پر اهمیت از نظر ها افتاد، که تا اندازه زیادی تأثیرات ناگوار ی در عرصه های سیاسی و اقتصادی افغانستان گذاشت. بعد از گذشت سال ها بار دیگر سعی چینیایی ها در جهت احیای این راه و کار عملی پیرامون آن مؤذنه برای کشور های زیدخل در عرصه رشد و توسعه اقتصاد و تجارت است. چین طرح احیای این راه را تحت عنوان "یک راه و یک کمربند" آغاز نموده و پروژه بزرگ "یک راه و یک کمربند" بار دیگر آسیا، اروپا و افریقا را با هم وصل می کند و اقتصاد کشور های دخیل را شکوفا خواهد ساخت. طرح و پروژه "یک کمربند و یک راه" فاصله میان کشور های منطقه و جهان را تقلیل داده و تاجران می توانند، اموال خود را به مصرف کم و وقت کوتاه انتقال دهند. افغانستان محاد به خشکه بوده و در مرکز آسیا و اروپا موقعیت دارد. "یک کمربند و یک راه" برای افغانستان راه های پیشرفت را مساعد ساخته و با داشتن موقعیت جغرافیایی خود به چهارراهی منطقه مبدل خواهد شد. با وسیله "یک کمربند و یک راه" حکومت افغانستان می تواند که فرصت های اقتصادی را به وجود آورد و سرمایه گذاری جهانی را ترغیب نماید تا در ابعاد مختلف به خصوص در بخش معادن سرمایه گذاری کند. با تطبیق آن افغانستان وارد مرحله نوین اقتصادی خواهد شد. دیگر اینکه افغانستان یک کشور زراعتی است و بیشتر مردم آن به امور زراعت اشتغال دارند، با ایجاد این راه محصولات زراعتی ما به بازار های جهانی متصل خواهد شد و این موضوع دو مفیدیت خواهد داشت از یک طرف تجارت رونق میآید و از جانب دیگر وضعیت دهاقین ما بهبود خواهد یافت. به همین شکل صنایع دستی کشور در بازار های بین المللی راه پیدا خواهد کرد که موازی به آن صنایع دستی رشد می کند و در آینده این عواید به یک منبع بزرگ مبدل خواهد شد.

مشکلات موجود و راه حل

افغانستان با داشتن موقعیت خوبی جغرافیایی خود می تواند، نخست کشور های آسیایی را میان خود شان و در قدم دوم با کشور های اروپایی و سایر قاره ها وصل نماید. افغانستان با داشتن چنین موقعیت مهم و با ارزش مسیر مهم تجارتی در گذشته بود که نمونه بارز آن راه باستانی ابریشم است و نیز اکنون با به تطبیق پروژه "یک راه و یک کمربند" که هدف آن دوباره زنده کردن این راه تاریخی است از افغانستان عبور می کند. در آن

می باشد که چین به همین هدفمندی با پرداخت مبلغ ۱۰۰ میلیارد دالر بودجه در سال ۲۰۱۴ م بانک سرمایه گذاری زیربنا های آسیا (Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB) را تأسیس کرد. در این بانک به شمول کشور های انگلستان، استرالیا و کوریایی جنوبی ۵۶ کشور دیگر عضویت دارد. افغانستان که یک عضو مهم راه باستانی ابریشم بود، به هدف سهم داشتن در طرح راه جدید "یک کمربند و یک راه" با جانب کشور چین توافقنامه را در سال ۲۰۱۶ امضاء نمود که بار دیگر یکی از اجزای مهمی کاروان این راه تاریخی و تجارتی شد. پروژه راه جدید ابریشم که جهت اتصال اقتصاد با پایه های وسیع در منطقه ایجاد گردیده، برای افغانستان ارزش زیاد دارد و ضرورت دیده می شود که افغانستان آن سهم فعال داشته باشد تا در جریانات اقتصادی منطقه ای و جهانی، پیرامون ترانزیت و تجارت اهمیت تاریخی خود را احیا و زنده سازد. همچنان این پروژه کشور های محاد به خشکه را به بحر وصل می نماید. از جمله این کشور ها یکی هم افغانستان است که محاد به خشکه است؛ از این جهت نیاز است که در این پروژه بزرگ سهمیم باشد، زیرا تولیدات زراعتی، صنایع دستی و معادن از ویژه گی های آن است و جهت فروش آنها ضرورت احساس می شود تا افغانستان بتواند به بازار های دلخواه خود دست یابد. با سهمگیری در پروژه "یک کمربند و یک راه" افغانستان فرصت آن را پیدا خواهد کرد که علاوه از آسیا به اروپا نیز راه بیابد و محصولات خود را به مصرف کم به بازار های این کشور ها برساند.

مفیدیت اقتصادی راه باستانی و جدید ابریشم

برای ترانزیت و تجارت ایجاد شاهراه ها، سرک ها، شبکه های خط آهن، خطوط رنوی و میادین هوایی معیاری نیاز است. زیرا بدون بازسازی راه ها و زیربنا های مواصلاتی و ترانزیتی پیشرفت کشور امکان پذیر نیست. راه باستانی ابریشم نیز برای تجارت مهم بود. راه مذکور که برای صدها سال راه رفت و آمد اقلام تجارتی بود، آسیا را با اروپا و افریقا وصل می نمود. از بابت این راه افغانستان در آن زمان پیشرفت اقتصادی داشت. محصولات زراعتی، صنایع دستی، احجار قیمتی، و سایر تولیدات خود را به بازار های قاره های ذکر شده صادر می کرد و از این درک از یک سو تجارت و اقتصاد شکوفا می شد و از جانب دیگر از لحاظ سیاسی در سطح جهان اعتماد فوق العاده

میلیارد ها دالر میرسد. این راه می تواند، کشور های را که به بحر راه ندارد، وصل نماید. از جمله این کشور ها یکی هم افغانستان است که محاد به خشکه بوده از این رو لازم است تا به این پروژه جهانی ملحق گردد. زیرا افغانستان به شمول تولیدات زراعتی، ذخایر وسیع طبیعی و صنایع دستی دارد و جهت فروش این محصولات به این راه ضرورت احساس می شود تا افغانستان بتواند به بازار های دلخواه خود دست رسی پیدا کند. هنگامی که افغانستان به بازارهای جدید راه پیدا کند؛ دیگر در میدان اقتصادی و تجارتي می درخشد. تجارت آن گسترش میابد و بر اتکای آن اقتصاد به گونه کامل رشد و توسعه میابد.

زیادی را به میان آورد. در شمال افغانستان کشور های ترکمنستان، تاجیکستان، ازبیکستان، قزاقستان و قرغیزستان قرار دارد که ذخایر فراوان گاز، برق، نفت و سایر مواد خام دارد. از سوی دیگر در جنوب و شرق هند و پاکستان موقعیت داشته که به مواد خام شدیداً نیاز دارند؛ اما به اثر نبود راه های ترانسپورتی و مواصلاتی مطمئن تا هنوز نتوانسته اند که با یک دیگر به شکل کامل روابط تجارتي را به میان آورند. اگر راه های مواصلاتی به خصوص راه ابریشم که صد ها سال قبل از امروز از آن استفاده میشد دوباره بازسازی شود، این مشکلات حل خواهد شد. ارایه طرح "یک کمربند و یک راه" از سوی شی جینپینگ رییس جمهور چین برای کشور های در امتداد این راه یک مزده بود که از آن این کشور ها هم استقبال نمودند. پروژه "یک کمربند و یک راه" که همانا راه باستانی ابریشم است، مصارف آن به

حکومتداری جلو بیروکراسی گرفته می شود و نیز پروسه ها آسان و سریعتر می گردد. اگر این تمام موارد در نظر گرفته شود و عملی شود، بی تردید که افغانستان بخشی از پروژه های جهانی مانند پروژه "یک کمربند و یک راه" خواهد شد و پیشرفت آن حتمی است.

نتیجه

افغانستان موقعیت ویژه جغرافیایی دارد. این کشور میان سه حوزه ای اقتصادی، فرهنگی و جیوپولیتیک کشور های منطقه قرار دارد. در جنوب و شرق آسیای جنوبی، در شمال آسیای مرکزی و در غرب ایران می باشد. از همین جهت افغانستان این سه حوزه را با هم وصل نموده است. از این مناطق و حوزه ها آسیای مرکزی و جنوبی می تواند بر یک دیگر فرصت های

برای امارت اسلامی سرمایه گذاری در بخش های منابع طبیعی، انرژی و زراعت اولویت دارد

با تأمین امنیت سرتاسری و بنیاد گذاری یک نظام واحد مرکزی از سوی امارت اسلامی در بخش های مختلف برای سرمایه گذاری زمینه فراهم گردیده که این مسئله از جمله تغییرات مهم اقتصادی محسوب می شود. خلاقیت در این عرصه می تواند نقش سازنده در ثبات اقتصادی افغانستان داشته باشد. سرمایه گذاری داخلی و خارجی به مثابه یک عنصر مهم در پالیسی اقتصادی کشور ها نقش خود را ایفا می کند. به همین شکل سرمایه گذاری زمینه رشد اقتصادی، افزایش کارایی، مدیریت انفلاسیون، ثبات اسعار، افزایش عواید از طریق مالیات، کاهش واردات و افزایش صادرات، خلاقیت، استفاده از تکنالوژی پیشرفته را مساعد ساخته و در مجموع سبب ثبات اقتصادی کشور می گردد. امارت اسلامی با گزینش سیاست اقتصاد محور متعهد به آن است که از سرمایه گذاری سکتور خصوصی حمایت و برای امور تجارتي شان محیط امن فراهم نموده است. امارت اسلامی سرمایه گذاری را در سکتور های انرژی و برق، معادن، زراعت، ترانسپورت، صحت و تکنالوژی معلوماتی از اولویت برنامه های کاری خود دانسته و در این راستا هر نوع تسهیلات را فراهم نموده است. با در نظر داشت حقایق فوق خوشبینی دیده می شود که افغانستان به سوی ثبات اقتصادی در حرکت است.

